

Sygn. akt IV CSK 413/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie ze skargi uczestnika postępowania J. D.
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem
Sądu Rejonowego w P.
z dnia 8 kwietnia 2014 r., sygn. akt I Ns [...]
w sprawie z wniosku W. D.
przy uczestnictwie J. D., H. D., T. K., B. W. i H. R.-F.
o uregulowanie własności gospodarstwa rolnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 kwietnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 29 września 2017 r., sygn. akt I Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek uczestnika J. D. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca W. D. złożył skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 29 września 2017 r., którym oddalono apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w P. z dnia 24 kwietnia 2017 r., którym w następstwie wznowienia, na skutek skargi J. D. postępowania, zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 8 kwietnia 2014 r., sygn. akt I Ns [...], zmieniono wskazane orzeczenie i oddalono wniosek W. D. o stwierdzenie nabycia przez niego własności gospodarstwa rolnego położonego we wsi D. na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył, że celem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy tylko skargę. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada jedynie, czy wskazano i należyście umotywowano powołane w niej przyczyny kasacyjne.

Przyczyna kasacyjna oparta jest na twierdzeniu o oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), której upatruje skarżący w błędnej wykładni art. 524 § 2 k.p.c. polegającej na pominięciu wymogu wykazania, że prawomocne postanowienie narusza prawa skarżącego, przy czym prawa te nie mogą dotyczyć uchybień procesowych skutkujących nie wzięciem udziału przez skarżącego w zakończonym postępowaniu bez swojej winy. Powołanie tej przyczyny wymaga przedstawienia argumentów potwierdzających dopuszczenie się przez Sąd orzekający kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, mającego charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi. Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym - jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną motywację podniesionych zarzutów.

Skarga w tej części w oczywisty sposób nie czyni zadość wymaganiom wykazania istnienia przyczyny kasacyjnej. Skarżący ograniczył się do zacytowania wyrwanych z kontekstu fragmentów uzasadnień orzeczeń Sądu Najwyższego, zapadłych w innych sprawach dotyczących wznowienia postępowania nieprocesowego w oparciu o szczególną podstawę wznowieniową wynikającą z art. 524 § 2 k.p.c., nie przedstawił jednak własnego wywodu potwierdzającego kwalifikowane naruszenie wskazanego przepisu w przedmiotowym postępowaniu. Odwoływanie się do innej części redakcyjnej skargi („jak zostało wskazane w pkt II skargi”), dotyczącej uzasadnienia podstawy kasacyjnej nie może być skuteczne. Jak wielokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy twierdzenie o tożsamości argumentacji podstaw skargi kasacyjnej nie jest wystarczające (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 - nie publ.). Postanowienie w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania zapada bowiem podczas innego posiedzenia i w innym składzie niż rozpoznanie skargi kasacyjnej, a ograniczona kognicja Sądu Najwyższego uniemożliwia dokonywanie, niejako „przy okazji” przedsądu, antycypacyjnej oceny zasadności podstaw kasacyjnych (art. 398¹⁰ zd. 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Niezależnie od tego skarżący pominął istotny fragment uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, wskazujący na bezpodstawność zarzutu błędnej wykładni art. 524 § 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji stwierdził bowiem, że J. D., wnoszący skargę o wznowienie postępowania nie tylko wykazał podstawę nieważnościową, ale i interes prawny w uzyskaniu potwierdzenia następstwa prawnego z tytułu spadkobrania po poprzednim właścicielu gospodarstwa rolnego, którego dotyczył wniosek W. D. o stwierdzenie nabycia na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych. Naruszenie praw w rozumieniu art. 524 § 2 k.p.c. należy interpretować jako naruszenie przepisów prawa materialnego, a nie uprawnień o charakterze proceduralnym. Gdyby ustawodawca przez to pojęcie rozumiał prawo procesowe, wskazanie tej przesłanki byłoby zbędne, gdyż sam fakt pozbawienia zainteresowanego możliwości działania na skutek nieuczestniczenia w postępowaniu ewidentnie narusza przepisy prawa formalnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1974 r., III CZP 88/74, OSNCP 1976, nr 1,

poz. 4 uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 września 1991 r., III CZP 79/91, OSNCP 1992, nr 5, poz. 69, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 450/00, nie publ.). Powoływanie się na takie następstwo prawne wystarczająco potwierdza naruszenie prawa podmiotowego spadkobiercy, dochodzącego wznowienia postępowania dotyczącego istotnego składnika masy spadkowej, niezależnie od tego, że dopiero w dalszych postępowaniach spadkowych lub działowych istnienie tego prawa będzie przedmiotem dalszej weryfikacji.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. W braku uzasadnionych podstaw do odstąpienia od zasady ponoszenia przez strony we własnym zakresie kosztów postępowania nieprocesowego (art. 520 § 1 k.p.c.) oddalono wniosek uczestnika J. D. o ich zasądzenie.